



## Översyn av grannskapspolitiken

2015-12-21

---

Utrikesdepartementet

### Dokumentbeteckning

JOIN(2015) 50  
Översyn av den europeiska grannskapspolitiken

### Sammanfattning

I meddelandet om en översyn av den europeiska grannskapspolitiken presenterar kommissionen och den höga representanten Frederica Mogherini sitt förslag för en utveckling av EU:s grannskapspolitik (ENP). Förslaget innebär ett ökat fokus på stabilisering, differentiering mellan partnerländerna, flexibilitet och nationellt ägarskap. Syftet är att göra ENP mer effektivt, i ljuset av de förändringar som skett i EU:s grannskap sedan ENP reviderades 2011.

Regeringen delar kommissionens syn på grannskapspolitikens centrala roll liksom ambitionen att stärka ENP ytterligare när det gäller bl.a. säkerhetsrelaterade frågor och migration. Regeringen välkomnar också ambitionen att ytterligare stärka de regionala dimensionerna inom ENP. Samtidigt anser regeringen att det fortsatt är centralt att grannskapspolitiken tar sin utgångspunkt i de universella värderingar som EU-samarbetet bygger på. Stabilisering är avgörande, men en långsiktig stabil utveckling måste bygga på respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

## 1.1 Ärendets bakgrund

Översynen inleddes formellt med presentationen av kommissionens och den höge representantens meddelande om en ny europeisk grannskapspolitik i mars 2015. Meddelandet fokuserade på frågeställningar om bl.a. differentiering, fokusering, flexibilitet samt visibilitet och har utgjort grunden för en omfattande konsultationsrunda med EU:s medlemsstater, med partnerländerna och med andra intressenter, som civilsamhälle och tankesmedjor. Totalt har omkring 250 formella bidrag lämnats till processen.

Bakgrunden till ENP-översynen var inte minst de förändringar som skett i båda det östra och det sydliga grannskapet under de senaste åren. I Östeuropa handlade det främst om den allt mer direkta utmaningen mot ENP:s målsättningar från Ryssland. I Mellanöstern och Nordafrika handlar det om utvecklingen efter den Arabiska våren, pågående konflikter och flyktingsituationen.

Ett förslag till en reviderad grannskapspolitik presenterades den 18 november i form av det nya meddelandet om en översyn av den europeiska grannskapspolitiken.

## 1.2 Förslagets innehåll

De övergripande ledorden i förslaget till en reviderad grannskapspolitik är stabilisering, differentiering, flexibilitet och ägarskap. Mänskliga rättigheter, inklusive jämställdhet, demokrati och ett stärkande av rättsstaten lyfts också fram som ett grundläggande område, inte minst i syfte att främja stabilitet.

Tre breda samarbetsområden lyfts fram som särskilt prioriterade:

- **ekonomiskt samarbete** – handel, entreprenörskap, sysselsättning (framförallt för unga), investeringsfrämjande, transport och energisäkerhet;
- **säkerhetssamarbete** – säkerhetssektorreform, anti-terrorism, bekämpning av organiserad brottslighet, krishantering och samverkan med den europeiska säkerhets- och försvarspolitik;
- **migration och mobilitet** – såväl laglig som irreguljär migration, samt integrations- och återtagandefrågor.

Utöver dessa områden föreslås en vidareutveckling av de regionala dimensionerna i grannskapet, Östliga partnerskapet och Unionen för Medelhavet. Vidare föreslås samarbete även med länderna bortom det omedelbara grannskapet, inklusive inom ramen för så kallade tematiska ramverk för samarbete kring särskilt aktuella frågor. Som exempel på områden som vore lämpade för denna typ av samarbete lyfter meddelandet fram migration, energi och säkerhet.

Meddelandet i sig har inga effekter på svenska regler.

#### 1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet i sig har inga budgetära konsekvenser.

## 2 Ståndpunkter

### 2.1 Svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar Kommissionens och utrikestjänstens grundligt utförda arbete med översynen och delar helt den syn på grannskapspolitikens centrala roll, liksom ambitionen att stärka ENP ytterligare när det gäller bl.a. säkerhetsrelaterade frågor och migration. Regeringen välkomnar också ambitionen att ytterligare stärka de regionala dimensionerna inom ENP.

Regeringen stödjer ansatsen i meddelandet att förstärka fokus på att förebygga och hantera kriser inom ENP. Samtidigt är det centralt att grannskapspolitiken även fortsatt, i linje med EU-fördraget, tar sin utgångspunkt i de universella värderingar som EU-samarbetet bygger på. Stabilisering är av avgörande betydelse, men en långsiktig stabil och hållbar utveckling måste bygga på respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Regeringen välkomnar vidare att jämställdhetsaspekter lyfts fram tydligt i meddelandet. Detta är ett viktigt skifte jämfört med ENP-meddelandet från 2011, där jämställdhet hade en undanskymd plats.

Sverige stödjer ambitionen att söka ett förnyat engagemang från de mindre intresserade partnerländerna, baserat på EU:s värderingar och intressen. Detta får dock inte innebära att politiken som helhet tar enbart dessa länder som utgångspunkt, utan ENP måste samtidigt kunna erbjuda förnyade och förstärkta relationer även med de mer intresserade partnerländerna, i linje med deras ambitioner.

### 2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Samtliga medlemsstater har välkomnat kommissionens meddelande. Rådet antog den 14 december 2015 rådsslutsatser om ENP-översynen. I dessa slutsatser fastslås bland annat att ett demokratiskt, stabilt och välmående grannskap är en strategisk prioritering och ett fundamentalt intresse för EU. Det fastslås även att unionen kommer att driva sina intressen och främja universella värderingar.

### 2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet antog den 9 juli en resolution om ENP-översynen.

Meddelandet ha inte gått på remiss.

### 3 Förslagets förutsättningar

#### 3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

#### 3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

### 4 Övrigt

#### 4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Inget ytterligare rådsbeslut krävs.

#### 4.2 Rättslig grund

-